

Ärende: VN/12575/2023

Begäran om utlåtande om revideringen av anvisningen för hörande vid lagberedning

UPPGIFTER OM REMISSINSTANSEN

1. Organisation:

organisation, förening eller annan organisation inom tredje sektorn eller annan aktör

ARBETSGRUPPENS BEDÖMNINGSPROMEMORIA

2. Alternativ 1 för anvisningen om remisstiden: Den nuvarande huvudregeln för remisstiden (minst 6 veckor, i omfattande projekt minst 8 veckor och under en allmän semesterperiod anledning att förlänga den) bibehålls och i anvisningen beskrivs mer konkret än tidigare förutsättningarna för avvikelser från huvudregeln.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

FDUV betonar att en tillräckligt lång remisstid är en grundförutsättning för att intresseorganisationer ska ha möjlighet att ge utlåtanden och blir hörda.

FDUV representerar svenskspråkiga personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras familjer. Det här är en utsatt grupp i samhället som har svårt att få sin röst hörd i det politiska beslutsfattandet. För att säkerställa att även minoriteters röst hörs behövs intresseorganisationer som FDUV. En tillräckligt lång remisstid är särskilt viktigt att trygga i dessa tider när den statliga finansieringen av social- och hälsovårdsorganisationerna minskar. Nedskärningarna kommer att försämra våra möjligheter att bevaka vår målgrupps intressen. Samtidigt genomförs stora nedskärningar i den sociala tryggheten som enligt social- och hälsovårdsministeriets sammantagna konsekvensbedömning kommer att drabba låginkomsttagare och personer med funktionsnedsättning. Det skulle därför ur ett demokratiperspektiv vara problematiskt att förkorta remisstiderna. FDUV anser därmed att den nuvarande huvudregeln för remisstiden bör bibehållas.

3. Anvisningen för undantag: Bör man utifrån en helhetsbedömning från fall till fall kunna avvika från den huvudsakliga remisstiden på följande grunder? Välj alla de faktorer på basis av vilka en kortare remissbehandling borde vara möjlig.

-

Motiveringar

-

4. Alternativ 2 för anvisningen om remisstiden: Som ny huvudregel för remisstiden definieras minst 5 veckor (i omfattande projekt minst 7 veckor, under en allmän semesterperiod anledning att förlänga tiden, möjligheter till avvikelse från huvudregeln på samma sätt som i alternativ 1 ovan). För att trygga rätten att delta bedöms vid den fortsatta beredningen av den nya anvisningen om det är nödvändigt att ändra de rekommendationer i utkastet som ska iakttas frivilligt och som underlättar att ge utlåtanden till principer som i princip ska iakttas i alla projekt (t.ex. förhandsanmälan om remissförfarandets ämne och tidpunkt samt färdighetsnivån för konsekvensbedömningen och specialmotiveringen).

Jag motsätter mig förslaget

Motiveringar

FDUV understöder inte förslaget. En tillräckligt lång remisstid säkerställer att utlåtanden och lagberedningen håller hög kvalitet. En tillräckligt lång remisstid behövs för att vi ska hinna bekanta oss med lagförslaget och ha tillräckligt med tid för att samla in våra medlemmars synpunkter samt för att författa själva utlåtandet. Problematiskt har också varit att flera lagförslag på senare tid inte har publicerats på svenska, trots att det är ett av nationalspråken. Detta har inneburit att FDUV varit tvungna att använda tid och resurser för att översätta det centrala innehållet till svenska så att det ska vara möjligt för oss att höra svenskspråkiga personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras anhöriga. FDUV som svenskspråkig intresseorganisation och den svenskspråkiga befolkningen har därmed satts i ojämlig ställning gentemot finskspråkiga organisationer och medborgare.

5. Alternativ 3 för anvisningen om remisstiden: Som ny huvudregel för remisstiden definieras minst 4 veckor (i omfattande projekt minst 6 veckor, under en allmän semesterperiod anledning att förlänga tiden, möjligheter till avvikelse från huvudregeln på samma sätt som i alternativ 1 ovan). För att trygga rätten att delta bedöms vid den fortsatta beredningen av den nya anvisningen om det är nödvändigt att ändra de rekommendationer i utkastet som ska iakttas frivilligt och som underlättar att ge utlåtanden till principer som i princip ska iakttas i alla projekt (t.ex. förhandsanmälan om remissförfarandets ämne och tidpunkt, färdighetsnivån för konsekvensbedömningen och specialmotiveringen, höranden i ett tidigare skede av beredningen samt diskussionsmöte under remisstiden).

Jag motsätter mig förslaget

Motiveringar

FDUV understöder inte förslaget med hänvisning till svaren på frågorna 2 och 4.

6. I bedömningspromemorian behandlas sätt att utveckla hörande särskilt i anslutning till statsrådets elektroniska verktyg. Vilka av följande åtgärder anser du att skulle vara betydande när det gäller att utveckla hörande vid lagberedning? Välj alla de åtgärderna som du anser vara betydande.

-

Motiveringar

-

7. Övriga kommentarer om arbetsgruppens bedömningspromemoria.

-

ANVISNINGEN OM HÖRANDE - INLEDNING

8. Kommentarer om inledningen till anvisningen om hörande.

-

FÖRBEREDELSE – PRINCIPER OCH ALLMÄN RESPONS

9. Princip – Information om att eventuella förberedelser inlets publiceras i projektportalen.

-

Motiveringar

-

10. Princip – I samband med de eventuella förberedelserna hörs centrala intressentgrupper och vid behov även allmänheten, om projektet kan ha betydande konsekvenser och det inte handlar om att genomföra en sådan EU-rättsakt där det nationella handlingsutrymmet är litet.

-

Motiveringar

-

11. Princip – Om en bedömningspromemoria eller en annan slutrapport utarbetas om förberedelserna ska ett skriftligt hörande ordnas om det i tjänsten utlåtande.fi.

-

Motiveringar

-

12. Princip – Ett sammandrag av remissvaren om den eventuella slutrapporten om förberedelserna publiceras i projektportalen.

-

Motiveringar

-

13. Övriga kommentarer om anvisningarna för hörandet i samband med förberedelserna.

-

EGENTLIG BEREDNING – PRINCIPER OCH ALLMÄN RESPONS

14. Princip – När man fattar beslut om uppdraget för författningsberedningsprojektet ska man planera hur intressentgrupperna involveras i beredningen. Viktiga synpunkter i planeringen är att identifiera intressentgrupperna och behoven av hörande samt tidsplaner och metoder för hörandena.

-

Motiveringar

-

15. Princip – Under den egentliga beredningen ska intressentgrupperna höras i tillräcklig omfattning och vid behov ska även allmänheten höras.

-

Motiveringar

-

16. Princip – Under den egentliga beredningen planeras remissförfarandet för författningsförslaget.

-

Motiveringar

-

17. Övriga kommentarer om anvisningarna för hörandet i samband med den egentliga beredningen.

-

REMISSFÖRFARANDE – PRINCIPER OCH ALLMÄN RESPONS

18. Princip – Remissförfarandet ordnas i tjänsten utlåtande.fi och publiceras även i projektportalen. Remissförfarandet kan ordnas på annat sätt enbart om det finns en motiverad grund som anges i begäran om utlåtande och i regeringens proposition eller i förordningens eller föreskriftens motiveringspromemoria.

-

Motiveringar

-

19. Princip – Tiden för inlämnande av utlåtande om ett författningsförslag ska vara minst sex veckor och i omfattande projekt minst åtta veckor. Om remisstiden infaller under en allmän semesterperiod, bör tiden vara längre. Tiden för lämnande av utlåtande kan endast av grundad anledning vara kortare än vad som nämnts ovan. Då ska remisstiden motiveras i begäran om utlåtande och i regeringens proposition eller i förordningens eller föreskriftens föredragningspromemoria. (Om grundade anledningar se utkastets avsnitt 4.4.)

-

Motiveringar

-

20. Princip – Av de utlåtanden som mottas under remissförfarandet utarbetas ett sammandrag som publiceras i projektportalen. Man kan avvika från att utarbeta ett sammandrag och publicera det endast om det finns en motiverad grund som anges i regeringens proposition eller i förordningens eller föreskriftens föredragningspromemoria.

-

Motiveringar

-

21. Övriga kommentarer om anvisningarna för remissförfarandet.

-

FORTSATT BEREDNING OCH STATSRADETS BESLUTFATTANDE – PRINCIPER OCH ALLMÄN RESPONS

22. Kommentarer om anvisningarna om hur remissvaren ska utnyttjas i den fortsatta beredningen och i statsrådets beslutsfattande.

-

RIKSDAGENS UTFRÅGNINGAR AV SAKKUNNIGA – PRINCIPER OCH ALLMÄN RESPONS

23. Princip – I det svar som det fördragande ministeriet ger vid utfrågningar av sakkunniga i utskottet bedöms all väsentlig sakkunnigrespons som utskottet mottagit. Dessutom svarar man på utskottets eventuella frågor och behov av precisering. Eventuella ändringar till regeringspropositionens lagförslag som föreslås i svaret diskuteras vid behov med utskottsrådet.

-

Motiveringar

-

24. Övriga kommentarer om anvisningarna för det fördragande ministeriets verksamhet vid utfrågningarna av sakkunniga i riksdagens utskott.

-

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING – ALLMÄN RESPONS

25. Kommentarer om anvisningarna för hörandet i samband med uppföljningen och utvärderingen.

-

FÖRERGRIPANDE INFLYTANDE I EU, EU:S RÄTTSAKTER OCH STATSFÖRDRAG – ALLMÄN RESPONS

26. Kommentarer om anvisningarna för hörandet i samband med det föregripande inflytandet i EU, beredningen av EU:s rättsakter och statsfördrag.

-

FÖRBEREDELSE – REKOMMENDATIONER

27. Rekommendation – Under förberedelsefasen är det i allmänhet lämpligt att ordna även muntliga höranden till exempel för att kartlägga kunskapsunderlaget, nuläget och de alternativa lösningarna.

-

Motiveringar

-

28. Rekommendation – Frågorna för det skriftliga hörandet i samband med förberedelserna ska struktureras så att det är lätt att skapa sig en bild av det utredda ärendet som helhet och av delområdenas ömsesidiga förhållanden. Ofta är det även möjligt att ge fritt formulerad respons. Vid formuleringen av frågorna beaktas även behoven av att sammanställa remissvaren.

-

Motiveringar

-

29. Rekommendation – I förberedelsefasen bör hörandet åtminstone om bedömningspromemorian eller den övriga slutrapporten ordnas på finska och svenska, om ärendet har särskilt stor betydelse för Åland eller stor betydelse för landets svenskspråkiga befolkning. I allmänhet är det tillräckligt att det finns tillgång till ett svenskt referat av bedömningspromemorian.

Jag understöder förslaget med ändringar

Motiveringar

Gällande anvisningarna för hörande angående användningen av svenska och Åland vill FDUV betona att det handlar om en viktig demokratifråga för den svenskspråkiga befolkningen. Vi understryker vikten av att lagförslag och andra liknande dokument även finns tillgängliga på svenska för att möjliggöra faktiskt deltagande för den svenskspråkiga befolkningen. Det här är viktigt med tanke på Åland, men har stor betydelse för hela den svenskspråkiga befolkningen i Finland. FDUV anser att det i samband med samtliga muntliga och skriftliga höranden alltid ska vara möjligt att uttala sig på svenska.

Gällande denna rekommendation föreslår FDUV att höranden ordnas på svenska även gällande lagförslag som berör de grundläggande rättigheterna, vilket borde förtydligas i rekommendationen. Denna rekommendation samt rekommendationen ”Rekommendation – Hörandena i samband med

den egentliga beredningen ska ordnas också på svenska, om ärendet har särskilt stor betydelse för Åland eller stor betydelse för landets svenskspråkiga befolkning.” borde förstärkas till principer för att trygga jämlikheten mellan nationalspråken.

30. Rekommendation – Sammandraget av remissvaren om slutrapporten publiceras i projektportalen som en etapp.

-

Motiveringar

-

31. Rekommendation – En skriftlig bedömning av remissvaren om slutrapporten publiceras i projektportalen.

-

Motiveringar

-

EGENTLIG BEREDNING – REKOMMENDATIONER

32. Rekommendation – Hörandena i enlighet med projektplanen i samband med den egentliga beredningen ska schemaläggas enligt arbetskedena i processhandboken för lagberedningen.

-

Motiveringar

-

33. Rekommendation – Tidsplanerna för hörandena i samband med den egentliga beredningen publiceras på förhand i projektportalen i etapper.

-

Motiveringar

-

34. Rekommendation – Innehållet i hörandeplanen och att tidsplanen är uppdaterad kontrolleras vid behov.

-

Motiveringar

-

35. Rekommendation – Under beredningen hörs också direkt de människor och samfund med aktörer som berörs av ärendet och de olika lösningarna.

-

Motiveringar

-

36. Rekommendation – Begäranden om utlåtanden, enkäter och andra skriftliga höranden i samband med den egentliga beredningen ska delvis struktureras upp.

-

Motiveringar

-

37. Rekommendation – Vid hörandena under den grundläggande beredningen är det ofta ändamålsenligt att utnyttja också muntliga och diskuterande sätt att höra till exempel om kartläggningen av nuläget och behoven att ändra nuläget, kunskapsunderlaget och lösningsalternativen.

-

Motiveringar

-

38. Rekommendation – Hörandena i samband med den egentliga beredningen ska ordnas också på svenska, om ärendet har särskilt stor betydelse för Åland eller stor betydelse för landets svenskspråkiga befolkning.

Jag understöder förslaget med ändringar

Motiveringar

Se motiveringar under fråga 29.

39. Rekommendation – Remissvaren från intressentgrupperna i samband med den egentliga beredningen sammanställs och publiceras i projektportalen.

-

Motiveringar

-

40. Rekommendation – I samband med den egentliga beredningen bedöms det hur hörandet kan utnyttjas i uppföljningen av författningen efter att den trätt i kraft.

-

Motiveringar

-

REMISSFÖRFARANDE – REKOMMENDATIONER

41. Rekommendation – Begäran om utlåtande och remissförfarandet planeras i samarbete med den arbetsgrupp som utför den egentliga beredningen. Om propositionen har gjorts som tjänsteuppdrag ska åtminstone de centrala intressentgrupperna involveras i beredningen av begäran om utlåtande och även i fastställandet av sändlistan för remissen.

-

Motiveringar

-

42. Rekommendation – Begäran om utlåtande upprättas strukturerat så att det även är möjligt att ge fritt formulerade kommentarer.

-

Motiveringar

-

43. Rekommendation – Remissförfarandets tidpunkt och ämne publiceras och meddelas till remissinstanserna på förhand åtminstone i de fall då remisstiden är kortare än huvudregeln.

-

Motiveringar

-

44. Rekommendation – Det reserveras så lång tid för att lämna utlåtanden att även andra än intressentgruppernas intressebevakare och myndigheterna har en faktisk möjlighet att delta i remissförfarandet.

-

Motiveringar

-

45. Rekommendation – Kommunikationen om remissförfarandet för gräsrotsaktörerna eller den breda allmänheten planeras och genomförs i samarbete med projektets intressentgrupper.

-

Motiveringar

-

46. Rekommendation – Diskussionsmöten, intervjuer, samt diskussioner och enkäter på webben kan vara effektiva kompletterande metoder för att få in gräsrotsrespons om lagförslagen.

-

Motiveringar

-

47. Rekommendation – Sammandraget av remissvaren inleds med ett referat av remissförfarandet och hur det genomförts och om huvudlinjerna för responsen om ärendena eller ärendehelheterna i propositionen. Därefter följer ett detaljerat sammandrag av remissvaren för varje ärende. De motiveringar som följer samma linje grupperas enligt ärende.

-

Motiveringar

-

48. Rekommendation – Det strukturerade svarsmaterialet i utlåtandetjänsten kan sparas som Excel-filer så att de strukturerade egenskaperna kan utnyttjas när man gör ett sammandrag av remissvaren.

-

Motiveringar

-

49. Rekommendation – En bedömning upprättas om remissvaren och den övriga responsen där de framförda synpunkterna bedöms. Bedömningen struktureras på samma sätt som remissammandraget, dvs. viktiga motiveringar som remissinstanserna gett bedöms efter varje motivering.

-

Motiveringar

-

50. Rekommendation – En bedömning av remissvaren publiceras i samband med beslutet om fortsatt beredning i projektportalen som en etapp.

-

Motiveringar

-

FORTSATT BEREDNING OCH STATSÅRÅDETS BESLUTSFATTANDE – REKOMMENDATIONER

51. Rekommendation – Om en remissinstans efter remissförfarandet för fram nya kommentarer som påverkar betydligt propositionens innehåll ska de övriga intressentgrupperna underrättas om dessa.

-

Motiveringar

-

RIKSDAGENS UTFRÅGNINGAR AV SAKKUNNIGA – REKOMMENDATIONER

52. Rekommendation – Som stöd för den muntliga föredragningen görs i allmänhet en sammanfattande PowerPoint-presentation.

-

Motiveringar

-

53. Rekommendation – I svaret framställs sakkunnigrespons, bedömningar och det föredragande ministeriets ståndpunkter i enlighet med de olika ärendehelheterna.

-

Motiveringar

-

54. Rekommendation – Svartsutkastet ges för kännedom och kommentering till de övriga sakkunniga som riksdagen hört, om utskottet samtycker till det och det är möjligt med tanke på tidsplanen.

-

Motiveringar

-

55. Rekommendation – Svardsokumentet förses exempelvis med rubriken ”RP xx/xxxx rd – X-ministeriets svar till y-utskottet”.

-

Motiveringar

-

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING – REKOMMENDATIONER

56. Rekommendation – Vid valet av prioriteringar för uppföljningen och de bestämmelser som ska utvärderas i efterhand utnyttjas höranden och övrigt samarbete med intressentgrupperna.

-

Motiveringar

-

57. Rekommendation – Intressentgrupperna kan med fördel informeras om den uppföljning och utvärdering som planeras vid ministeriet.

-

Motiveringar

-

58. Rekommendation – Man får ofta in bättre respons från intressentgrupperna i samband med uppföljningen om hörandet inplaneras vid en tidpunkt som är lämplig för remissinstanserna.

-

Motiveringar

-

59. Rekommendation – I synnerhet innan valperioden byter är det nödvändigt att kontrollera om det finns eventuella större behov av lagstiftningsändringar på verksamhetsområdet och diskutera dessa med intressentgrupperna.

-

Motiveringar

-

60. Rekommendation – Det lönar sig att redan i samband med den egentliga beredningen av ett lagstiftningsprojekt höra intressentgrupperna om det finns ett behov av uppföljning och eventuell utvärdering i efterhand och hur dessa ska genomföras.

-

Motiveringar

-

61. Rekommendation – Hörandena utnyttjas vid insamlingen av information för uppföljningen och utvärderingen.

-

Motiveringar

-

62. Rekommendation – Ett sammandrag av responsen från hörandet i samband med uppföljningen eller utvärderingen, såsom ett diskussionsmöte eller en enkät, publiceras i projektportalen till exempel i form av en promemoria.

-

Motiveringar

-

63. Rekommendation – Det är även viktigt att i tillräcklig grad dokumentera den uppföljningsinformation som behövs kontinuerligt senast i samband med följande författningsberedningsprojekt så att intressentgrupperna kan utvärdera informationens riktighet, effekter och betydelse.

-

Motiveringar

-

64. Rekommendation – En slutrapport om den eventuella utvärderingen publiceras i projektportalen.

-

Motiveringar

-

FÖRERGRIPANDE INFLYTANDE I EU, EU:S RÄTTSAKTER OCH STATSFÖRDRAG – REKOMMENDATIONER

65. Rekommendation – Rådets ärendelista för möten delas på förhand för kännedom till en bred sammansättning av beredningssektionen.

-

Motiveringar

-

ANNAN RESPONS PÅ REKOMMENDATIONERNA

66. Annan respons på rekommendationerna: till exempel förslag till helt nya rekommendationer

-

BILAGOR

67. Kommentarer om bilagan om utarbetande av enkät

-

68. Kommentarer om bilagan om språken vid hörandet

FDUV föreslår även att remissrundan inleds först när allt material finns översatt till svenska, annars försätts svenskspråkiga i en sämre position än de finskspråkiga. Om det svenskspråkiga materialet mot förmodan publiceras senare, behöver det tydligt framgå ur anvisningarna att svarstiden för de svenskspråkiga utlåtandena måste förlängas. Beredningen av lag borde heller inte gå vidare innan den svenska utlåtanderundan avslutats, eftersom risken annars är att utlåtandena inte beaktas.

Enligt FDUV:s erfarenhet varierar praxisen idag. Om det svenska materialet publiceras i ett senare skede och de svenskspråkiga aktörerna inte får längre svarstid, försätts svenskspråkiga i en sämre position än finskspråkiga. I många fall är även remisstiden ett ypperligt tillfälle att kommentera missar i översättningen, vilket är en annan orsak till att en tillräckligt lång svarstid är viktig. Även Justitiekanslern har uppmärksammat att det förekommer skillnader mellan de finsk- och svenskspråkiga lagtexterna i de regeringspropositioner som lämnas till riksdagen

(<https://oikeuskansleri.fi/sv/-/felaktigheter-i-svensksprakiga-lagforslag-som-beretts-vid-olika-ministerier>).

FDUV lyfta upp vikten av att ministerier kartlägger vilka svenskspråkiga intressentgrupper som bör höras för att få tillräcklig insyn i frågor som har betydelse för den svenskspråkiga befolkningen. Det här innebär bland annat att man måste säkerställa att svenskspråkiga intressentgrupper får utlåtandebegäran i dessa frågor. Detta behöver lyftas tydligt upp i anvisningarna, eftersom FDUV har erfarenhet av att svenskspråkiga intressentgrupper inte alltid får begäran om utlåtande i de frågor som berör den svenskspråkiga befolkningen. Vi som representerar den svenskspråkiga befolkningen har viktig kunskap och insyn i de språkliga konsekvenserna som behöver lyftas upp i samband med remissrundan. En grundlig bedömning av de språkliga konsekvenserna förbättrar även lagberedningens kvalitet.

69. Kommentarer om bilagan om handlingars offentlighet, informationshantering, öppenhetsregistret och dataskydd

-

70. Kommentarer om bilagan om lagstadgade skyldigheter som gäller hörandet

-

Övrig respons om anvisningen om hörande

71. Övriga kommentarer om utkastet till anvisningen om hörande

FDUV betonar vikten av att anvisningarna särskilt beaktar förutsättningarna för utsatta grupper att få sin röst hörd. Det är välkommet att anvisningarna uppmärksammar skyldigheten enligt FN:s funktionshinderkonvention att höra personer med funktionsnedsättning genom de organisationer som representerar de, vilket borde vara en viktig utgångspunkt i anvisningarna.

Avslutningsvis vill även FDUV lyfta upp vikten av att det reserveras tillräckligt med tid och resurser för lagstiftningsarbetet, inklusive översättning till svenska, eftersom de utgör viktiga förutsättningar för kvalitativ lagberedning.

FDUV är en riksomfattande intresseorganisation för svenskspråkiga personer med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning och deras närstående. Förbundet representerar tio lokalföreningar samt riksföreningen för personer med intellektuell funktionsnedsättning Steg för Steg. FDUV har ca 2900 medlemmar, men betjänar närmare 5000 personer runt om i Svenskfinland.

Tallberg-Hahtela Annette
FDUV

Westerlund Vanessa
FDUV